

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ І УКРАЇНА

у схемах та таблицях

Навчальний посібник

За загальною редакцією
Бошицького Ю.Л., Дей М.О.

Київ 2014

ББК 67.910.6 (4 Укр)
УДК 341.1 (477)
П 69

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Київського університету права НАН України,
протокол №4 від 17 грудня 2013 р.*

Рецензенти:

Акуленко В.І. – д.ю.н., професор, провідний науковий співробітник Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України;

Буткевич В. Г. – д.ю.н., професор, суддя Європейського суду з прав людини у відставці.

Бошицький Ю.Л., Чернецька О. В., Дей М.О. та ін.
П69 **Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях:**
Навчальний посібник. / за заг.ред. Бошицького Ю.Л., Дей М.О. — К.:
Видавництво Ліра-К, 2014. — 268 с.

ISBN 978-966-2609-69-1

У навчальному посібнику у вигляді тез, схем і таблиць викладена теорія права міжнародних організацій та інформація про правовий статус, інституційну структуру і напрями діяльності міжнародних міждержавних організацій, учасницею яких є Україна (ООН, СОТ, СНД тощо). Загалом, у навчальному посібнику висвітлено 64 міжнародні міждержавні організації та найважливіші для України конвенційні органи.

Дане видання має навчально-довідковий характер і розраховано на студентів та викладачів факультетів міжнародного права й міжнародних відносин, науковців, юристів-практиків, працівників органів державної влади, а також на читачів, які цікавляться питаннями сучасного правового статусу та напрямів діяльності міжнародних міждержавних організацій.

**ББК 67.910.6 (4 Укр)
УДК 341.1 (477)**

ISBN 978-966-2609-69-1

© Бошицький Ю.Л., Дей М.О.
та колектив авторів, 2014
© «Видавництво Ліра-К», 2014

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Бошицький Юрій Ладиславович – професор, Заслужений юрист України, ректор Київського університету права НАН України;

Чернецька Олена Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, проректор з наукової та науково-педагогічної роботи;

Дей Марина Олександрівна – кандидат юридичних наук, доцент, декан факультету міжнародних відносин Київського університету права НАН України;

Бурлак Оксана Василівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Київського університету права НАН України;

Борисова Тамара Миколаївна – старший викладач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Київського університету права НАН України;

Кузьменко Анатолій Михайлович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Київського університету права НАН України;

Мушак Наталія Богданівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Київського університету права НАН України;

Поліванова Олена Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Київського університету права НАН України;

Прокочук Юлія Миколаївна – викладач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Київського університету права НАН України;

Тітко Ельвіра Валентинівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Київського університету права НАН України;

Харчук Олександр Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Київського університету права НАН України;

Шумеляк Крістіна Андріївна – асистент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Київського університету права НАН України;

Куртинець Мирослав Іванович – кандидат юридичних наук, молодший науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України;

Мельничук Олена Ігорівна – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України;

Палій Євгенія Володимирівна – кандидат юридичних наук, юрист міжнародної юридичної фірми «Гід Луарет Нуель»;

Переверзева Ольга Сергіївна – кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України;

Проценко Ірина Миколаївна – молодший науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України;

Савчук Костянтин Олександрович – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України;

Стрельцова Ольга Вікторівна – кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України.

ЗМІСТ

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ.....	3
ПЕРЕДМОВА.....	5
РОЗДІЛ 1. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	7
Тема 1: Право міжнародних організацій: визначення, функції та принципи.....	7
1. Поняття права міжнародних організацій.....	7
2. Підгалузі права міжнародних організацій.....	8
3. Принципи права міжнародних організацій.....	10
4. Функції міжнародних організацій.....	11
Тема 2: Ознаки міжнародної організації, як суб'єкта міжнародного права.....	14
1. Поняття міжнародної організації.....	14
2. Ознаки міжнародної організації.....	15
Тема 3: Правосуб'єктність міжнародних організацій.....	18
1. Підстави виникнення правосуб'єктності міжнародної організації.....	18
2. Структура правосуб'єктності міжнародної організації.....	19
Тема 4. Класифікація міжнародних організацій.....	21
1. Критерії типології міжнародних організацій.....	21
2. Класифікація міжнародних організацій.....	21
РОЗДІЛ 2. УНІВЕРСАЛЬНІ ТА СУБРЕГІОНАЛЬНІ МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЧЛЕНОМ ЯКИХ Є УКРАЇНА.....	25
ПАРАГРАФ 1: Організація Об'єднаних Націй: система органів та основні напрямки діяльності.....	25
Тема 1. Організація Об'єднаних Націй.....	25
1. Правовий статус Організації Об'єднаних Націй.....	25
2. Внутрішньо - організаційна структура Організації Об'єднаних Націй.....	26
ПАРАГРАФ 2: Міжнародні організації системи ООН, членом яких є Україна. Спеціалізовані установи ООН.....	33
Тема 1. Всесвітній поштовий союз.....	33
1. Правовий статус Всесвітнього поштового союзу.....	33
2. Інституційна структура Всесвітнього поштового союзу.....	34
Тема 2. Всесвітня метеорологічна організація.....	36
1. Правовий статус Всесвітньої метеорологічної організації.....	36
2. Внутрішньо - організаційна структура Всесвітньої метеорологічної організації.....	37
Тема 3. Всесвітня організація інтелектуальної власності.....	39
1. Історія створення та сучасний правовий статус Всесвітньої організації інтелектуальної власності.....	39
2. Інституційна структура Всесвітньої організації інтелектуальної власності.....	41
Тема 4. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ).....	43
1. Правовий статус Всесвітньої організації охорони здоров'я.....	43
2. Внутрішньо - організаційна структура Всесвітньої організації охорони здоров'я.....	44
Тема 5. Всесвітня організація туризму.....	45

1. Правовий статус Всесвітньої організації туризму.....	45
2. Інституційна структура Всесвітньої організації туризму.....	46
Тема 6. Група Світового банку.....	48
1. Правовий статус групи Світового банку.....	48
2. Структура групи Світового банку.....	49
Тема 6.1. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (Світовий банк).....	50
1. Правовий статус Міжнародного банку реконструкції та розвитку.....	50
2. Інституційна структура Міжнародного банку реконструкції та розвитку.....	52
Тема 6.2. Міжнародна фінансова корпорація.....	54
1. Правовий статус Міжнародної фінансової корпорації.....	54
2. Інституційна структура Міжнародної фінансової корпорації.....	55
Тема 6.3. Міжнародна асоціація розвитку.....	57
1. Правовий статус Міжнародної асоціації розвитку.....	57
2. Інституційна структура Міжнародної асоціації розвитку.....	58
Тема 6.4. Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій.....	60
1. Правовий статус Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій.....	60
2. Інституційна структура Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій.....	61
Тема 6.5. Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів.....	63
1. Правовий статус Міжнародного центру з урегулювання інвестиційних спорів.....	63
2. Інституційна структура Міжнародного центру з урегулювання інвестиційних спорів.....	64
Тема 7. Міжнародна морська організація.....	66
1. Правовий статус Міжнародної морської організації.....	66
2. Інституційна структура Міжнародної морської організації.....	67
Тема 8. Міжнародна організація праці.....	69
1. Правовий статус Міжнародної організації праці.....	69
2. Структура Міжнародної організації праці.....	70
Тема 9. Міжнародна організація цивільної авіації.....	72
1. Правовий статус Міжнародної організації цивільної авіації.....	72
2. Інституційна структура Міжнародної організації цивільної авіації.....	73
Тема 10. Міжнародний валютний фонд.....	75
1. Правовий статус Міжнародного валютного фонду.....	75
2. Організаційна структура управління Міжнародного валютного фонду.....	76
Тема 11. Міжнародний союз електров'язку.....	78
1. Правовий статус Міжнародного союзу електров'язку.....	78
2. Інституційна структура Міжнародного союзу електров'язку.....	79
Тема 12. Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО).....	81
1. Правовий статус Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.....	81
2. Інституційна структура Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.....	82
Тема 13. Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО).....	85
1. Правовий статус Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку.....	85
2. Інституційна структура Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку.....	86
Тема 14. Продовольча та сільськогосподарська організація Організації Об'єднаних Націй (ФАО).....	87
1. Правовий статус Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН.....	87
2. Інституційна структура Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН.....	88
ПАРАГРАФ 3: Міжнародні політичні організації.....	90
Тема 1. Організація із заборони хімічної зброї.....	90
1. Правовий статус та інституційна структура Організації із заборони хімічної зброї.....	90
2. Основні напрями діяльності Організації із заборони хімічної зброї.....	92

ПАРАГРАФ 4: Міжнародні організації з мирного використання атомної енергії.....	94
Тема 1. Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ).....	94
1. Правовий статус Міжнародного агентства з атомної енергії.....	94
2. Інституційна структура Міжнародного агентства з атомної енергії.....	965
Тема 2. Об'єднаний інститут ядерних досліджень.....	97
1. Правовий статус Об'єднаного інституту ядерних досліджень.....	97
2. Інституційна структура Об'єднаного інституту ядерних досліджень.....	98
ПАРАГРАФ 5: Міжнародні організації в сфері охорони прав людини.....	99
Тема 1. Міжнародна організація з міграції (МОМ).....	99
1. Правовий статус Міжнародної організації з міграції.....	99
2. Інституційна структура Міжнародної організації з міграції.....	100
ПАРАГРАФ 6: Міжнародні економічні та фінансові організації.....	102
Тема 1. Всесвітня митна організація.....	102
1. Правовий статус Всесвітньої митної організації.....	102
2. Інституційна структура Всесвітньої митної організації.....	103
Тема 2. Міжнародна організація з цукру.....	105
1. Історія створення Міжнародної організації з цукру.....	105
2. Правовий статус Міжнародної організації з цукру та її значення в сучасності.....	106
3. Інституційна структура Міжнародної організації з цукру.....	107
Тема 3. Міжнародна організація виноградарства та виноробства.....	109
1. Історія створення Міжнародної організації з виноградарства та виноробства.....	109
2. Правовий статус Міжнародної організації з виноградарства та виноробства.....	110
3. Інституційна структура Міжнародної організації з виноградарства та виноробства.....	110
Тема 4. Міжнародна рада по зерну.....	110
1. Розвиток міжнародно-правового регулювання світової торгівлі зерном та продовольчої допомоги.....	112
2. Правовий статус Міжнародної ради по зерну.....	114
3. Інституційна структура Міжнародної ради по зерну.....	115
Тема 5. Світова Організація Торгівлі (СОТ).....	117
1. Правовий статус Світової Організації Торгівлі.....	117
2. Структура Світової Організації Торгівлі.....	119
ПАРАГРАФ 7: Міжнародні морські організації.....	121
Тема 1. Організація з рибальства в Північно-західній частині Атлантичного океану.....	121
1. Міжнародно-правовий статус Організації з рибальства в північно-західній частині Атлантичного океану.....	121
2. Інституційна структура Організації з рибальства в північно-західній частині Атлантичного океану.....	122
ПАРАГРАФ 8: Міжнародні організації з охорони навколишнього середовища.....	123
Тема 1. Всесвітня організація охорони здоров'я тварин.....	123
1. Правовий статус Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин.....	123
2. Інституційна структура Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин.....	124
Тема 2. Комісія із збереження морських живих ресурсів Антарктики.....	126
1. Правовий статус Комісії із збереження морських живих ресурсів Антарктики.....	126
2. Інституційна структура Комісії із збереження морських живих ресурсів Антарктики.....	127
Тема 3. Міжнародна гідрографічна організація.....	129
1. Правовий статус Міжнародної гідрографічної організації.....	129
2. Внутрішньо - організаційна структура Міжнародної гідрографічної організації.....	130
ПАРАГРАФ 9: Міжнародні космічні організації та міжнародні організації зв'язку.....	132
Тема 1. Міжнародна організація космічного зв'язку (Інтерспутник).....	132
1. Правовий статус Міжнародної організації космічного зв'язку «Інтерспутник».....	132

2. Внутрішньо - організаційна структура Міжнародної організації космічного зв'язку «Інтерспутник».....	133
Тема 2. Міжнародна організація мобільного супутникового зв'язку.....	135
1. Правовий статус Міжнародної організації мобільного супутникового зв'язку.....	135
2. Внутрішньо - організаційна структура Міжнародної організації мобільного супутникового зв'язку.....	137
ПАРАГРАФ 10: Міжнародні організації із метрології та стандартизації.....	139
Тема 1. Міжнародна асоціація з контролю за якістю насіння.....	139
1. Правовий статус Міжнародної асоціації з контролю за якістю насіння.....	139
2. Інституційна структура Міжнародної асоціації з контролю за якістю насіння.....	141
Тема 2. Міжнародна організація стандартизації.....	144
1. Правовий статус Міжнародної організації стандартизації.....	144
2. Інституційна структура Міжнародної організації стандартизації.....	145
ПАРАГРАФ 11. Міжнародні організації по боротьбі із злочинністю.....	147
Тема 1. Міжнародна організація кримінальної поліції (ІНТЕРПОЛ).....	147
1. Історія створення Міжнародної організації кримінальної поліції.....	147
2. Основні напрями та цілі діяльності Міжнародної організації кримінальної поліції.....	150
3. Структура та органи Інтерполу.....	151
ПАРАГРАФ 12. Міжнародні організації в сфері науково-технічного співробітництва.....	156
Тема 1. Міжнародне бюро виставок.....	156
1. Правовий статус Міжнародного бюро виставок.....	156
2. Інституційна структура Міжнародного бюро виставок.....	157
Тема 2. Міжнародний союз з охорони нових сортів рослин.....	158
1. Правовий статус Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин.....	158
2. Інституційна структура Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин.....	159
Тема 3. Міжнародний центр наукової та технічної інформації.....	160
1. Правовий статус Міжнародного центру наукової та технічної інформації.....	160
2. Інституційна структура Міжнародного центру наукової та технічної інформації.....	162
ПАРАГРАФ 13. Міжнародні організації транспорту.....	164
Тема 1. Міжнародний транспортний форум.....	164
1. Правовий статус Міжнародного транспортного форуму.....	164
2. Інституційна структура Міжнародного транспортного форуму.....	165
Тема 2. Міжурядова організація міжнародних залізничних перевезень.....	167
1. Правовий статус Міжурядової організації міжнародних залізничних перевезень.....	167
2. Інституційна структура Міжурядової організації міжнародних залізничних перевезень.....	168
Тема 3. Організація співробітництва залізниць.....	170
1. Правовий статус Організації співробітництва залізниць.....	170
2. Інституційна структура Організації співробітництва залізниць.....	171
ПАРАГРАФ 14. Міжнародні організації з правового співробітництва.....	173
Тема 1. Гаазька конференція з міжнародного приватного права.....	173
1. Правовий статус Гаазької конференції з міжнародного приватного права.....	173
2. Інституційна структура Гаазької конференції з міжнародного приватного права.....	174
ПАРАГРАФ 15. Міжнародні спортивні організації.....	176
Тема 1. Міжнародна рада армійського спорту.....	176
1. Правовий статус Міжнародної ради армійського спорту.....	176
2. Історична довідка виникнення і розвитку ідеї створення Міжнародної ради армійського спорту.....	177
3. Основні напрями роботи Міжнародної ради армійського спорту.....	177

РОЗДІЛ 3. РЕГІОНАЛЬНІ МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЧЛЕНОМ ЯКИХ Є УКРАЇНА	180
ПАРАГРАФ 1. Міжнародні регіональні політичні організації	180
Тема 1. Співдружність Незалежних Держав (СНД)	180
1. Історія створення Співдружності Незалежних Держав.....	180
2. Правовий статус Співдружності Незалежних Держав.....	183
3. Інституційна структура Співдружності Незалежних Держав.....	185
Тема 2. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ)	190
1. Правовий статус Організації з безпеки та співробітництва в Європі.....	190
2. Інституціональна структура Організації з безпеки та співробітництва в Європі.....	192
Тема 3. Організація за демократію та економічний розвиток – ГУАМ	197
1. Правовий статус Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ.....	197
2. Інституційна структура Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ.....	198
Тема 4. Рада Європи	200
1. Правовий статус та компетенція Ради Європи.....	200
2. Інституційна структура Ради Європи.....	201
3. Система джерел права Ради Європи.....	205
4. Захист прав людини як провідний напрямок діяльності Ради Європи.....	209
ПАРАГРАФ 2: Міжнародні організації в сфері регіонального економічного та фінансового співробітництва	213
Тема 1. Міжнародна організація вищих органів фінансового контролю	213
1. Правовий статус Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю.....	213
2. Інституційна структура Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю.....	215
Тема 2. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)	217
1. Правовий статус Європейського банку реконструкції та розвитку.....	217
2. Інституційна структура Європейського банку реконструкції та розвитку і повноваження його основних органів.....	218
Тема 3. Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС)	221
1. Правовий статус Організації Чорноморського Економічного Співробітництва.....	221
2. Інституційна структура Організації Чорноморського Економічного Співробітництва.....	222
Тема 4. Чорноморський банк торгівлі і розвитку	225
1. Правовий статус Чорноморського банку торгівлі і розвитку.....	225
2. Інституційна структура Чорноморського банку торгівлі і розвитку.....	226
Тема 5. Внутрішньоєвропейська організація податкових адміністрацій	228
1. Правовий статус Внутрішньоєвропейської організації податкових адміністрацій.....	228
2. Інституційна структура Внутрішньоєвропейської організації податкових адміністрацій.....	229
ПАРАГРАФ 3: Міжнародні регіональні організації з охорони навколишнього середовища	231
Тема 1. Європейська і середземноморська організація захисту рослин	231
1. Правовий статус Європейської і середземноморської організації захисту рослин.....	231
2. Інституційна структура Європейської і середземноморської організації захисту рослин.....	232
Тема 2. Комісія по захисту Чорного моря від забруднення	234
1. Правовий статус Комісії по захисту Чорного моря від забруднення.....	234
2. Інституційна структура Конвенції по захисту Чорного моря від забруднення.....	235
Тема 3. Міжнародна комісія з наукових досліджень Середземного моря	237
1. Правовий статус Міжнародної комісії з наукових досліджень Середземного моря.....	237

2. Організаційна структура Міжнародної комісії з наукових досліджень Середземного моря.....	238
Тема 4. Міжнародна комісія із захисту ріки Дунай.....	239
1. Міжнародно-правовий статус Міжнародної комісії із захисту ріки Дунай.....	239
2. Інституційна структура Міжнародної комісії із захисту ріки Дунай.....	240
ПАРАГРАФ 4: Міжнародні регіональні організації в сфері космосу, транспорту і зв'язку.....	242
Тема 1. Дунайська комісія.....	242
1. Правовий статус Дунайської Комісії.....	242
2. Інституційна структура Дунайської Комісії.....	243
Тема 2. Європейська конференція цивільної авіації.....	245
1. Правовий статус Міжнародної організації цивільної авіації.....	245
2. Інституційна структура Міжнародної організації цивільної авіації.....	246
Тема 3. Європейська організація по забезпеченню безпеки аеронавігації.....	248
1. Правовий статус Європейської організації по забезпеченню безпеки аеронавігації.....	248
2. Інституційна структура Європейської організації по забезпеченню безпеки аеронавігації.....	249
Тема 4. Європейська організація супутникового зв'язку.....	251
1. Правовий статус Європейської організації супутникового зв'язку.....	251
2. Інституційна структура Європейської організації супутникового зв'язку.....	253
ПАРАГРАФ 5: Міжнародні регіональні організації із метрології та стандартизації....	255
Тема 1. Євразійське співробітництво національних метрологічних установ.....	255
1. Правовий статус Євразійського співробітництва національних метрологічних установ.....	255
2. Інституційна структура Євразійського співробітництва національних метрологічних установ.....	256
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	258
СПИСОК ТЕМ ПОСІБНИКА ЗА АВТОРАМИ.....	260